

Regeringskansliet
Miljödepartementet
Naturmiljöenheten, Vattenmiljö

Datum: 2020-08-28
Vår referens: 2020/985/10.1
Er referens: M2020/00554Nm

m.remissvar@regeringskansliet.se
m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss av Stärkt lokalt åtgärdsarbete – att nå målet Ingen övergödning (SOU 2020:10)

SMHI har tagit del av rubricerade handlingar och har följande synpunkter.

Överlag anser SMHI att utredningens förslag är bra. En generell utmaning är att åtgärder sätts in där de gör störst nytta något som är en nyckel till framgång i kampen mot övergödningen.

SMHI utvecklar fortlöpande verktyg och underlag för beslutsstöd som gör det möjligt att uppskatta effekten av åtgärder innan genomförandet. Det är viktigt att både användning och vidareutveckling av liknande verktyg och underlag fortsätter för att säkerställa att åtgärdsarbetet sker på vetenskapliga grunder. Tyvärr finns en del svårigheter som kan förhindra att lämplig åtgärd sätts in på rätt plats och SMHI anser det positivt att utredningen föreslår lösningar för att underlätta åtgärdsarbetet. Ett förslag som SMHI anser positivt är förslaget att avskaffa strandskyddet för våtmarker som anläggs i syfte att minska näringsämnestransport i jordbrukslandskap.

Utredningen beskriver ingående många olika typer av åtgärder men nämner endast i förbigående en åtgärd som SMHI bedömer vara särskilt intressant och lovande, nämligen återcirkulering av dräneringsvatten från multifunktionella våtmarksdammar (Bilaga 3, sidan 297). Det finns vetenskapliga rön som visar att återanvändning av dräneringsvatten från jordbruksområden för bevattning är en relativt effektiv åtgärd för att minska näringsämnesbelastning från jordbruksområden. Samtidigt bidrar en sådan process till att kretsloppsanpassa gödsel användningen eftersom näringsberikat vatten återförs till grödorna. Detta kan även bidra till att lösa problem med torka och vattenbrist, något som SMHI förutspår kommer att drabba jordbruket i växande omfattning på grund av klimatförändringen.

SMHI - Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, 601 76 NORRKÖPING
Besöksadress Folkborgsvägen 17 Tel 011-495 80 00 Fax 011-495 80 01

SMHI
Stationsgatan 23 6tr
753 40 UPSALA

SMHI
Sven Källfelts Gata 15
426 71 VÄSTRA FRÖLUNDA

SMHI
Hans Michelsensgatan 9
211 20 MALMÖ

Regelverket kring cirkulär vattenanvändning inom jordbruket är fortfarande oklar och det finns stora osäkerheter vad som gäller i gränslandet mellan våtmarker och bevattningsdammar. Det är svårt att bedöma vilka ekonomiska stöd som anläggning av våtmarker med multipla nyttor kan nyttja. SMHI efterlyser ett tydligare och enklare regelverk kring återanvändning av dräneringsvatten för bevattning så att den fulla potentialen av denna åtgärd kan realiseras inom jordbrukssektorn. Eftersom möjligheten till en förbättrad vattentillgång redan är ett starkt incitament hos många lantbrukare som oroar sig över torra och vattenbrist finns goda möjligheter att skapa ett lokalt engagemang genom att förenkla regelverket kring denna åtgärdstyp. En förutsättning är att bevattning i första hand ska ske med återcirkulerat vatten och inte vatten från omgivande sjöar/vattendrag.

SMHI har sedan ett antal år ansvar att förvalta ett register över anlagda våtmarker. Registret omfattar i första hand våtmarker som anlagts för att minska näringsläckage från jordbruksområden. Varje år uppmanas länsstyrelserna via Vattenmyndigheternas beredningssektariat att rapportera anlagda våtmarker till SMHI. I utredningens Bilaga 3, sidan 290, framgår att SMHIs register över anlagda våtmarker inte är komplett:

På möte i Halland /.../ med de 20 LEVA-samordnarna berättade en av dem att hon och /.../ upptäckt att bara en tiondel av de anlagda våtmarkerna i Halmstad kommun finns med i SMHI:s våtmarksregister och Vattenmyndigheternas kartor över utförda åtgärder. /.../ om det är sant att det finns en så stor underrapportering av utförda åtgärder/våtmarker. /.../ kan man undra om det som Regeringskansliet skrivit i direktivet till utredningen stämmer, alltså att det inte skett något minskat näringsutsläpp från lantbruket sedan 2006.

Huvudsyftet med SMHIs register är att samla uppgifter kring de våtmarker som anlagts för att minska näringsläckage från jordbruksmark. Övriga våtmarker, t.ex. viltvatten och spegeldammar, får gärna rapporteras in, men det är inget krav. Registret avspeglar också tjänstemännens möjlighet att avsätta arbetstid till rapportering. SMHIs register är beroende av den rapportering som sker från handläggare vid länsstyrelser varje år. Om uppgifter om anlagda våtmarker saknas måste de kompletteras av ansvarig handläggare vid länsstyrelsen i aktuellt län. SMHI välkomnar en sådan komplettering.

Generaldirektör Rolf Brennerfelt har beslutat i detta ärende som beretts av Niclas Hjerdt. Avdelningschef Bodil Aarhus Andrae har deltagit vid den slutliga handläggningen.

För SMHI

Rolf Brennerfelt
Generaldirektör